

LAUSUNTO

Helsinki, 14.12.2018

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

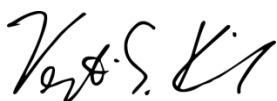
Viite: STM090:00/2018
STM/3291/2018

Asia: Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 220 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, paivi.kiiskinen@soste.fi, puhelin 0400 516 018

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

SOSTE kannattaa tietyin varauksin annettua esitystä lakimuutoksesta, jolla kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä ja tuottamista koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin. Toivomme, että lausunnessamme esitetyt seikat otetaan huomioon lain jatkovalmistelussa.

- TEOS-työryhmän esityksiin perustuva uudistuskokonaisuus tulee jo vihdoin saada valmiiksi. Pelkkä kuntouttavan työtoiminnan lain selkeyttäminen ei riitä.
- Järjestöjen ja säätiöiden ammattimaista työtä heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien parissa ei tule unohtaa
- Kuntouttavan työtoiminnan laatu riippuu yhä lain toimeenpanon onnistumisesta
- Tuki-, ohjaus-, ja valmennuspalveluille tulisi laatia yhtenäiset laatukriteerit
- Kuntouttavan työtoiminnan arviointiin tulee ottaa mukaan sosiaalisten vaikutusten arviointi

LAUSUNTO

SOSTE kannattaa tietyin varauksin annettua esitystä lakimuutoksesta, jolla kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä ja tuottamista koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin. Toivomme, että lausunnessamme esitetyt seikat otetaan huomioon lain jatkovalmistelussa.

Olemme ottaneet tässä lausunnossa huomioon jäsenjärjestöiltämme saamamme kommentit esitettyyn lakimuutokseen. Esitys lakimuutoksesta on herättänyt jäsenistössämme hämmennystä ja kysymyksiä mm. lakimuutoksen ajoituksesta. Mahdollisen maakuntauudistuksen myötä sosiaalipalvelut, mukaan lukien kuntouttava työtoiminta, siirtyvät maakunnan järjestämisvastuulle. Esityksessä tulevia uudistuksia ei ole huomioitu.

Sosiaalihuollon työelämäosallisuuden tukemiseen liittyvän kokonaisuuden uudistustyö on ollut pitkään työn alla. TEOS-työryhmän esityksiin perustuva uudistuskokonaisuus tulee jo vihdoin saada valmiiksi. Pelkkä kuntouttavan työtoiminnan lain selkeyttäminen ei riitä.

Järjestöjen ja säätiöiden ammattimaista työtä heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien parissa ei tule unohtaa

Esityksen mukaan kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä tai yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta lukuunottamatta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla henkilöllä annettavaa tukea ja ohjausta. SOSTE huomauttaa, että tämän kirjauksen tulkinta ei saa johtaa siihen, että tuki-, ohjaus-, ja valmennuspalveluita hankitaan ainoastaan yrityksiltä ja yksityisiltä elinkeinonharjoittajilta.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti elokuussa 2018 kasvupalvelujen nykyisten ja potentiaalisten palveluntuottajien mahdollisuuksia ja kiinnostusta toimia työnhakijoiden ja yritysten palvelujen tuottajina¹. Selvityksen mukaan vaikeimmin työllistettävien osalta yksityisiä palvelumarkkinoita ei käytännössä ole, ja yksityiset toimijat ovat olleet pääasiassa kolmannen sektorin toimijoita, jotka ovat

¹

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161127/34_18_Nakymia_tulevaan_kasvupalvelumarkkinaan.pdf

järjestäneet vaikeimmin työllistyville palveluita ja työmahdollisuuksia. SOSTE kartoitti järjestöjen palvelutoimintaa vuoden 2017 Valviran rekisteritietojen pohjalta². Tämän selvityksen mukaan järjestöjen osuus yksityisistä sosiaalipalvelun tuottajista on 20 %

Kuntouttavan työtoiminnan laatu riippuu yhä lain toimeenpanon onnistumisesta

Kuntouttavan työtoiminnan on kaikin tavoin tuettava henkilön työmarkkinoille pääsyä. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta ei määrittele kuntouttavan työtoiminnan sisältöä. Toiminnan sisällön yksityiskohtainen määrittely on ollut kuntien tehtävänä. Kuten esityksen perusteluissa käy ilmi, tämä on johtanut siihen, että kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan eri paikoissa erilaisin tavoittein ja laatutasoin. Aktivointisuunnitelmaan tulisi lain mukaan kirjata kuntouttavan työtoiminnan sisältö tarkasti. Suunnitelma voi sisältää myös työllistämismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja. Tätä ei kuitenkaan ole aina otettu huomioon.

Kuntouttavan työtoiminnan sisällön tarkemmalle määrittelylle on täysin perusteltu tarve. Esitys kuntouttavan työtoiminnan sisällöstä on hyvä ja varsin kattava. Palveluun sisältyvä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus mahdollistaa yksilöllisten tarpeiden huomioisen. SOSTE haluaa kuitenkin muistuttaa, että laadukkaiden ja yksilön tarpeet huomioivien palveluiden toteutuminen riippuu täysin lain toimeenpanon onnistumisesta. Yksityiskohtaisissa perusteluissa tuodaan esille, että vastuu tuesta ja ohjauksesta on kuntouttavan työtoiminnan järjestävällä kunnalla, jonka tehtävänä on huolehtia, että toiminta vastaa kaikin puolin asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon. Jotta laatutasoissa ei ole jatkossa suurta vaihtelevuutta, tulisi tuki-, ohjaus-, ja valmennuspalveluille laatia yhtenäiset laatuksiteerit.

Kuntouttavan työtoiminnan arviointiin tulee ottaa mukaan sosiaalisten vaikutusten arviointi

Esityksen mukaan aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistämisuunnitelmaan esitetään lisättäväksi kuntouttavan työtoiminnan tavoite. Tämä on kannatettava lisäys. Suunnitelmaan tulee myös kirjata ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia henkilön työllistymismahdollisuuksiin. SOSTE korostaa, että useimmille kuntouttava työtoiminta on vasta ensimmäinen askel kohti työvoimapalveluita ja avoimia työmarkkinoita. Sen sijaan, että arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllistymismahdollisuuksiaan tulisi arvioida toiminnan sosiaalisia vaikutuksia.

Esityksen mukaan kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen kuuluu henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä palveluita. Tästäkin syystä näiden sosiaalisten vaikutusten arviointi tulisi ottaa mukaan.

² <https://www.soste.fi/uutinen/jarjestojen-osuus-yksityisista-sosiaalipalvelujen-tuottajista-viidesosa/>